

Sito Eratostenesa w języku Python

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Symulacja interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Sito Eratostenesa w języku Python

Źródło: congerdesign, domena publiczna.

Sito Eratostenesa jest algorytmem wyznaczającym liczby pierwsze z danego przedziału $\langle 2; n \rangle$. Liczby pierwsze znajdują zastosowanie między innymi w kryptografii, o czym przeczytasz m.in. w e-materiałach:

- [Zastosowanie liczb pierwszych](#),
- [Szyfr RSA](#).

Ten e-materiał poświęcony jest implementacji algorytmu [sito Eratostenesa](#) w języku Python.

Ciekawi cię, jak wyglądają implementacje w innych językach programowania? Możesz się z nimi zapoznać w dwóch pozostałych e-materiałach z tej serii:

- [Sito Eratostenesa w języku C++](#),
- [Sito Eratostenesa w języku Java](#).

Więcej zadań? Sięgnij do: [Sito Eratostenesa – zadania maturalne](#).

Twoje cele

- Prześledzisz metodę wyznaczania liczb pierwszych za pomocą algorytmu sito Eratostenesa.
- Zaimplementujesz algorytm Eratostenesa w języku Python.

- Rozwiążesz kilka problemów wymagających użycia sita Eratostenesa.

Przeczytaj

Przykład implementacji sita Eratostenesa w języku Python

```
1 def sito_eratostenesa_for(n):
2     from math import sqrt
3     lista_liczb = []
4     lista = [0] + (n * [1])
5     max_liczba = int(sqrt(n))
6     for indeks in range(2, max_liczba+1):
7         if lista[indeks]:
8             for indeks_2 in range(indeks*indeks, n+1, indeks):
9                 lista[indeks_2] = 0
10
11     for element in range(2, n+1):
12         if lista[element]:
13             lista_liczb.append(element)
14
15     print(lista_liczb)
```

Najważniejsze elementy przedstawionego kodu:

- obiekt `lista_liczb` będzie wynikową listą **liczb pierwszych** w przeszukiwanym zakresie;
- indeksy obiektu `lista` są reprezentacją zbioru liczb naturalnych z zakresu `[0, n]`. Początkowo wszystkie elementy traktowane są jako liczby „pierwsze” i mają wartość 1 (poza elementem o indeksie 0). Później (zgodnie z algorytmem) niektóre z nich będziemy eliminować („wykreślać”), zastępując je zerami;
- zmienna `max_liczba` ma wartość pierwiastka kwadratowego z `n`, który określa górną granicę liczby, której wielokrotność wykreślamy. Zgodnie z algorytmem pierwsza pętla działa od liczby 2 do pierwiastka z liczby `n` (więc jako argumenty funkcji `range()` musimy wpisać `range(2, max_liczba+1)`).

Jeśli podczas wykonywania pętli wartość elementu `lista[indeks]` (linia nr 7) będzie wynosić 1 (element będzie liczbą pierwszą), wówczas w wewnętrznej pętli usuwamy jej wielokrotności.

Na końcu sprawdzamy wszystkie elementy obiektu `lista`. Liczbami pierwszymi są indeksy elementów o wartości 1. Dopisujemy je do obiektu `lista_liczb`, a wynik wypisujemy.

Efekt działania programu dla liczb z zakresu od 2 do 120:

```
1 sito_eratostenesa_for(120)
2 [2, 3, 5, 7, 11, 13, 17, 19, 23, 29, 31, 37, 41, 43, 47, 53,
3 59, 61, 67, 71, 73, 79, 83, 89, 97, 101, 103, 107, 109, 113]
```

Problem 1

Możemy wprowadzić pewne elementy modyfikujące działanie funkcji. Spróbujmy zdefiniować funkcję `sito_eratostenesa_for(n)` w taki sposób, aby dla $n < 2$ nie próbowała ona nic obliczać, ale zwracała wartość `False`.

```
1
```

```
1
```

Słownik

liczba pierwsza

liczba naturalna większa od 1, mająca tylko dwa dzielniki – 1 oraz siebie samą

pętla zagnieżdżona

pętla, która znajduje się wewnątrz innej pętli

Symulacja interaktywna

Polecenie 1

Napisz program wyszukujący w zadanym przedziale $\langle 2; n \rangle$ liczby pierwsze.

Swoje rozwiązanie przetestuj dla n wynoszącego 20.

Specyfikacja problemu:

Dane:

- n – liczba naturalna dodatnia; górna granica przedziału

Wynik:

Program na standardowym wyjściu wypisuje kolejne liczby pierwsze z zakresu $\langle 2; n \rangle$.

Sprawdź poprawność swojego rozwiązania, wykorzystując symulację.

```
1 # Tutaj dodaj własny kod. Użyj funkcji  
2 # print()
```

```
1
```

Polecenie 2

Przeanalizuj działanie sita Eratostenesa. Zwróć uwagę, że wykreślamy liczby, zaczynając dopiero od kwadratu kolejnych liczb pierwszych.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D16IUjS9a>

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 3

Przetestuj działanie symulacji interaktywnej. Poszukaj informacji na temat innych metod wyszukiwania liczb pierwszych. Porównaj, jak szybko wyszukują liczby pierwsze w stosunku do algorytmu Eratostenesa.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Piotr Bajtocki prowadzi firmę budowlaną. Zgodnie z prawem ma obowiązek zaopatrzyć swoich pracowników w wodę. Butelki wody o pojemności 1,5 litra są pakowane w zgrzewkach. W każdej ze zgrzewek zapakowano pewną liczbę butelek. Liczba ta jest liczbą pierwszą. Najmniejsza zgrzewka opakuje m butelek; największa n . Litrowo wody kosztuje x złotych. Budżet Piotra wynosi y złotych. Jak dużą zgrzewkę wody może kupić?

Jeśli liczba butelek, które w zgrzewce może kupić pan Bajtocki, jest większa od n , oznacza to, że jego budżet pozwala na zakup największej zgrzewki.

W swoim rozwiązaniu nie wykorzystuj funkcji `sqrt`.

Swoje rozwiązanie przetestuj dla x wynoszącego 0,80; y równego 70, n równego 97, m wynoszącego 5.

Specyfikacja problemu:

Dane:

- x – cena litra wody; liczba zmiennoprzecinkowa dodatnia
- y – budżet Piotra; liczba zmiennoprzecinkowa dodatnia
- n – maksymalna liczba butelek w zgrzewce; liczba naturalna; $n > 11$
- m – liczba butelek w najmniejszej zgrzewce; liczba naturalna; $m \geq 5$

Wynik:

Na standardowym wyjściu program wypisuje największą liczbę butelek w zgrzewce, która mieści się w budżecie Piotra.

Twoje zadania

1. Program wypisuje największą liczbę butelek w zgrzewce, która mieści się w budżecie Piotra.

```
1 n = 97
2 m = 5
3 x = 0.8
4 y = 70.00
5 # Tutaj dodaj kod.
6 # Do wypisywania użyj funkcji: print()
```

```
1
```


Zygmunt Bajtek otrzymał od rodziców na urodziny prezent – zegarek analogowy. Zafascynowany tym podarkiem postanowił policzyć, ile razy wskazówka minutowa wskaże liczbę pierwszą. Uzyskawszy tę wiedzę, policzył kąt ϕ między osią biegnącą od środka tarczy do minutowego 0, a wskazówką minutową wskazującą liczby pierwsze.

Zapoznaj się z ilustracją załączoną do zadania, przedstawiono na niej przykładowe oznaczenie kąta.

Napisz program, który w kolejnych liniach wypisze kolejne wartości ϕ zaczynając od 3-ciej minuty.

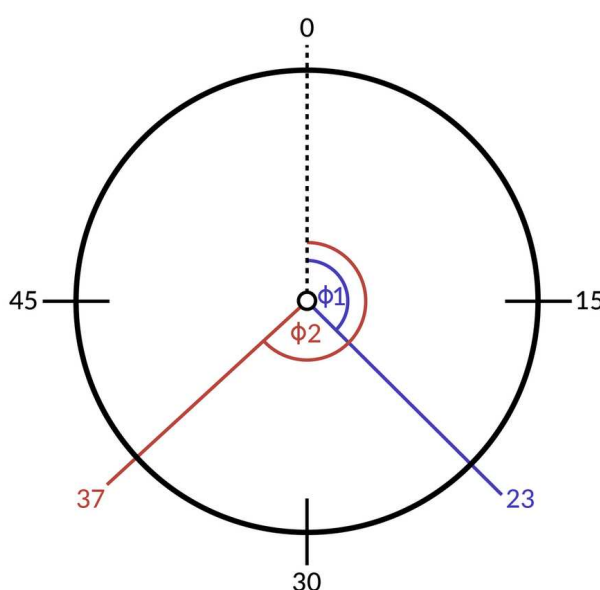
Specyfikacja problemu:

Dane:

- A – 61-elementowa tablica wartości logicznych wypełniona wartościami `true`

Wynik:

- Na standardowym wyjściu program wypisuje w kolejnych wierszach wartości kąta ϕ .

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Twoje zadania

1. Program wypisuje kolejne wartości kąta ϕ .

```
1 A = [True] * 61
2 # Tutaj dodaj kod. Program wypisuje kolejne wartości kąta  $\phi$ .
3 # Do wypisywania użyj funkcji: print()
```

1

Ćwiczenie 3

Hipoteza Goldbacha zakłada, że każda liczba naturalna parzysta większa od 2 jest sumą dwóch liczb pierwszych. Napisz program weryfikujący hipotezę Goldbacha dla liczb parzystych nie większych od n .

Swoje rozwiązanie zweryfikuj dla n wynoszącego 1000.

Specyfikacja problemu:

Dane:

- n – parzysta liczba naturalna dodatnia

Wynik:

Na standardowym wyjściu program wypisuje równania potwierdzające hipotezę Goldbacha, zgodnie z poniższym schematem; *NIE* w przeciwnym przypadku.

Przykład wyjścia:

Lewy składnik dodawania jest mniejszy od prawego; kolejne sumy wypisywane są rosnąco:

```
1 2 + 2 = 4
2 3 + 3 = 6
3 3 + 5 = 8
4 ...
5 7 + 991 = 998
```

Twoje zadania

1. Program wypisuje kolejne równania potwierdzające hipotezę Goldbacha; słowo *NIE* w przeciwnym przypadku.

```
1 n = 1000
```

2 # Tutaj dopisz swój kod. Do wydruku każdego z równań lub słowa
NIE użyj funkcji print()

1

Dla nauczyciela

Autor: Adam Jurkiewicz

Przedmiot: Informatyka

Temat: Sito Eratostenesa w języku Python

Grupa docelowa:

Liceum ogólnokształcące i technikum, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Rozumienie, analizowanie i rozwiązywanie problemów na bazie logicznego i abstrakcyjnego myślenia, myślenia algorytmicznego i sposobów reprezentowania informacji.

II. Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera oraz innych urządzeń cyfrowych: układanie i programowanie algorytmów, organizowanie, wyszukiwanie i udostępnianie informacji, posługiwanie się aplikacjami komputerowymi.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych.

Zakres rozszerzony. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

3) sprawnie posługuje się zintegrowanym środowiskiem programistycznym przy pisaniu, uruchamianiu i testowaniu programów;

I + II. Zakres rozszerzony. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

1) zapisuje za pomocą listy kroków, schematu blokowego lub pseudokodu, i implementuje w wybranym języku programowania, algorytmy poznane na wcześniejszych etapach oraz algorytmy:

c) generowania liczb pierwszych metodą sita Eratostenesa,

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.

Cele operacyjne (językiem ucznia):

- Prześledzisz metodę wyznaczania liczb pierwszych za pomocą algorytmu sito Eratostenesa.
- Zaimplementujesz algorytm Eratostenesa w języku Python.
- Rozwiążesz kilka problemów wymagających użycia sita Eratostenesa.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem multimediu i ćwiczeń interaktywnych;
- ćwiczenia praktyczne.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- oprogramowanie dla języka Python 3 (lub nowszej wersji), w tym PyCharm lub IDLE.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia e-materiał: „Sito Eratostenesa w języku Python”. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z treściami w sekcji „Przeczytaj”.

Faza wstępna:

1. Nauczyciel wyświetla i odczytuje temat lekcji oraz cele zajęć. Prosi uczniów o sformułowanie kryteriów sukcesu.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z multimedium.** Nauczyciel wyświetla zawartość sekcji „Symulacja interaktywna”. Uczniowie zapoznają się z poleceniem 1. W parach tworzą rozwiązanie, a następnie sprawdzają je, wykorzystując symulację.
Następnie wykonują polecenie 2: „Przeanalizuj działanie sita Eratostenesa. Zwróć uwagę że wykreślamy liczby, zaczynając dopiero od kwadratu kolejnych liczb pierwszych”.
2. **Ćwiczenie umiejętności.** Prowadzący zapowiada uczniom, że będą rozwiązywać ćwiczenie nr 1 z sekcji „Sprawdź się”. Każdy z uczniów robi to samodzielnie. Po ustalonym czasie następuje porównanie napisanych kodów podczas wspólnego omówienia rozwiązań.
3. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy czteroosobowe. Uczniowie wykonują ćwiczenie nr 2 z sekcji „Sprawdź się”, a następnie każda grupa wyznacza jedną osobę, którą wymienia się z inną grupą. W nowych zespołach uczniowie porównują swój kod i wybierają najbardziej efektywne rozwiązanie.

Faza podsumowująca:

1. Na koniec zajęć z programowania w języku Python nauczyciel prosi uczniów o rozwinięcie zdania: „Na dzisiejszych zajęciach nauczyłam/łem się jak...”.

Praca domowa:

1. Napisz program, który będzie generować liczby pierwsze metodą sita Eratostenesa z zakresu między $n1$ a n podanymi przez użytkownika. Wyliczone liczby powinny zostać wypisane na ekranie jedna po drugiej, z przecinkami pomiędzy nimi, w postaci długiego napisu.

Materiały pomocnicze:

- Oficjalna dokumentacja techniczna dla języka Python 3 (lub nowszej wersji).
- Oficjalna dokumentacja techniczna dla oprogramowania PyCharm lub IDLE.

Wskazówki metodyczne:

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium w sekcji „Symulacja interaktywna” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.